YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

16 päivänä toukokuuta 2000 *

Asiassa C-83/98 P,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston jaostopäällikkö K. Rispal-Bellanger ja saman osaston tehtävään määrätyt F. Million ja J.-M. Belorgey, prosessiosoite Luxemburgissa Ranskan suurlähetystö, 8 B boulevard Joseph II,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (laajennettu toinen jaosto) asiassa T-67/94, Ladbroke Racing vastaan komissio, 27.1.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-1) osittaista kumoamista,

vastapuolina ja muina asianosaisina:

Ladbroke Racing Ltd, kotipaikka Lontoo (Yhdistynyt kuningaskunta), edustajinaan C. Vajda, QC, ja solicitor S. Kon, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Arendt et Medernach, 9—10 rue Mathias Hardt,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

ja

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen neuvonantaja G. Rozet ja oikeudellisen yksikön virkamies J. Flett, prosessiosoite Luxemburgissa c/o saman yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat J. C. Moitinho de Almeida, D. A. O. Edward, L. Sevón ja R. Schintgen sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari), J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann, H. Ragnemalm ja V. Skouris,

julkisasiamies: G. Cosmas,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ranskan tasavalta on yhteisöjen tuomioistuimeen 26.3.1998 toimittamallaan valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-67/94, Ladbroke Racing vastaan komissio, 27.1.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-1; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumosi osittain Ranskan viranomaisten Pari mutuel urbainille (PMU) ja kilpailuja järjestäville yhtiöille myöntämistä useista tuista 22 päivänä syyskuuta 1993 tehdyn komissio päätöksen 93/625/ETY (EYVL L 300, s. 15; jäljempänä riidanalainen päätös)

Tosiseikat ja oikeudenkäyntimenettely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

2 Valituksenalaisessa tuomiossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa seuraavaa:

"1 Kantaja Ladbroke Racing Ltd (jäljempänä Ladbroke) on Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, joka kuuluu Ladbroke Group plc:hen, jonka eräs toimiala on hevoskilpailujen vedonlyöntipalvelujen järjestäminen ja tarjoaminen Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja muissa Euroopan yhteisön jäsenmaissa.

2 Pari mutuel urbain (jäljempänä PMU) on tärkeimpien Ranskassa kilpailuja järjestävien yhtiöiden perustama taloudellinen etu[yhtymä] (jäljempänä TEY; hevoskilpailuja järjestävistä yhtiöistä ja totalisaattoripeleistä 4.10.1983 annetun asetuksen nro 83-878 21 §), joka on perustettu hallinnoimaan näi-

den yhtiöiden oikeuksia järjestää totalisaattoripelejä kilparatojen ulkopuolella. PMU hallinnoi näitä oikeuksia aluksi toimimalla 'yhteisenä palveluna' (totalisaattoripelin ulottamisesta kilparatojen ulkopuolelle 11.7.1930 annettu asetus). Hevoskilpailuja järjestävistä yhtiöistä 14.11.1974 annetun asetuksen nro 74-954 — — 13 §:n säännösten mukaan PMU hallinnoi yksinoikeudella tästä ajankohdasta lähtien kilpailuja järjestävien yhtiöiden oikeuksia järjestää totalisaattoripelejä kilparatojen ulkopuolella. Tämä PMU:n yksinoikeus on lisäksi turvattu kieltämällä muita kuin PMU:ta ryhtymästä järjestämään vedonlyöntiä hevoskilpailuissa (PMU:sta 13.9.1985 annetun ministeriöiden päätöksen 8 §). Yksinoikeus ulottuu Ranskassa järjestettävien kilpailujen vedonlyöntiin ja ulkomailla järjestettävien kilpailujen Ranskassa tapahtuvaan vedonlyöntiin, joita voivat järjestää ainoastaan luvan saaneet yhtiöt ja/tai PMU (vuoden 1965 tulo- ja menoarviosta 23.12.1964 annetun lain nro 64-1279 15 §:n 3 momentti ja edellä mainitun asetuksen nro 83-878 21 §).

3 Seitsemän Ladbroke-ryhmittymään kuuluvaa yritystä, joista yksi on kantaja, [kantelivat] 7.4.1989 komissiolle eräistä tuista, joita Ranskan viranomaiset olivat niiden mukaan myöntäneet PMU:lle ja jotka eivät niiden käsityksen mukaan soveltuneet yhteismarkkinoille.

— —

5 Komissio ilmoitti Ranskan viranomaisille 11.1.1991 päivätyllä kirjeellään, että se oli päättänyt aloittaa ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdassa määrätyn menettelyn seuraavien seitsemän, PMU:ta suosivan toimenpiteen osalta (EYVL C 38, s. 3):

'1) likviditeettitilanteen helpottaminen vuosista 1980 ja 1981 alkaen myöntämällä lykkäystä maksujen tilittämiseksi valtionkassaan;

2) luopuminen vaatimasta 180 miljoonan FRF:n suuruista määrää maksuja vuonna 1986;

3) vapauttaminen [säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua];

4) lunastamattomien voittojen käyttäminen irtisanomiskorvausten osan maksamiseen vuonna 1985;

5) vapauttaminen työnantajien velvollisuudesta osallistua rakentamiseen;

6) vuosina 1982—1985 niistä määristä luopuminen, joita saadaan sen takia, että käytäntönä on vedonlyöjien voittojen pyöristäminen kymmenesosan tarkkuudella alaspäin;

7) yhtiöverosta vapauttaminen.'

— —

13 Komissio teki 22.9.1993 — — päätöksen 93/625/ETY — — , jolla se päätti Ranskaa vastaan aloitetun menettelyn.

— —

16 Riidanalaisessa päätöksessä komissio erottaa toisistaan kaksi ryhmää maksuja, joita hevoskilpailujen vedonlyönnissä peritään: ensinnäkin maksut (tai julkiset maksut), jotka vastaavat valtion yleiseen tulo- ja menoarvioon siirrettäviä määriä, ja toiseksi muut kuin julkiset maksut, jotka jaetaan vedonlyöjille. Riidanalaisen päätöksen mukaan on nimittäin niin, että jokaisesta rekisteröidystä 100 FRF:n suuruisesta vedonlyöntisummasta PMU perii noin 30 FRF ja jakaa noin 70 FRF vedonlyöjille. PMU:lle jäävillä 30 FRF:lla se kattaa kulunsa eli noin 5,5 FRF, valtion ja Pariisin kaupungin viranomaiset saavat määrästä noin 18 FRF ja loput jaetaan kilpailuja järjestäville yhtiöille.

17 Seuraavaksi komissio korostaa, että vaikka uhkapelimarkkinat ovat perinteisesti jakautuneet kansallisiin markkinoihin, hevoskilpailujen vedonlyöntiä on kuitenkin järjestetty kansallisilla kilparadoilla kansainvälisesti, ja että vasta tammikuusta 1989 lähtien, jolloin Pari mutuel international (jäljempänä PMI) perustettiin, PMU oli nimenomaisesti ilmaissut haluavansa laajentaa toimintaansa Ranskan ulkopuolelle tekemällä sopimuksia Saksassa ja Belgiassa, jolloin se siis alkoi kilpailla muiden vedonlyönnin järjestäjien kanssa ja erityisesti Ladbroken kanssa (riidanalaisen päätöksen III osa).

18 Komission mukaan seitsemästä Ranskan hallituksen PMU:ta suosivasta toimenpiteestä, joita ETY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohdan mukaisesti aloitetussa menettelyssä tarkoitettiin, kolme on perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

19 Komission mukaan on nimittäin niin, että kun vuosina 1982—1985 luovuttiin osasta maksua (315 miljoonaa FRF), joka perustui voittojen pyöristämiseen kymmenesosan tarkkuudella alaspäin ja joka oli 17.12.1966 annetun varainhoitolain mukaan vuodesta 1967 lähtien ollut osa valtion yleistä budjettia, tämä luopuminen oli tukea, koska se oli 'ajallisesti rajoitettu toimenpide, jonka tarkoituksena oli ratkaista [yksittäinen] ongelma' eli

PMU:n toimintojen saattaminen atk:lle, minkä tarkoituksena oli vahvistaa sen markkina-asemaa (IV osa ja V osan 2 kohta).

20 Komissio katsoo myös, että vapauttaminen säännöstä, jonka mukaan [ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua], on valtiontukeen rinnastettava likviditeettietu mutta että vuodesta 1989 alkaen 1.7.1993 tapahtuneeseen vapauttamisesta luopumiseen asti tämä etu kompensoitui sillä, että valtion kassaan oli annettava pysyvä vakuus (IV osa ja V osan 6 kohta).

21 Komissio toteaa lopuksi siitä, että PMU on vapautettu osallistumisesta rakentamiseen, että Conseil d'État tosin oli vuonna 1962 antamassaan tuomiossa todennut, että kilpailuja järjestävien yhtiöiden toiminta liittyy maatalouteen, ja siten vapauttanut ne tästä osallistumisesta, mutta PMU:n itsensä toiminta eli vedonlyönnin järjestäminen ja hoitaminen ei selvästikään ole maatalouteen liittyvää toimintaa, ja koska kyseistä vapauttamista ei voida perustella PMU:n säännöillä, se on valtiontukea (IV osa ja V osan 7 kohta).

22 Kuitenkin komissio katsoo, että [näihin kolmeen toimenpiteeseen voitiin soveltaa] perustamissopimuksen 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa [määrättyä poikkeusta].

23 Tuesta, joka perustui voittojen pyöristämiseen kymmenesosan tarkkuudella alaspäin, komissio toteaa, että vaikka [tämän tuen osuus oli] huomattava (lähes 29 prosenttia toimintojen atk:lle saattamisen kokonaiskustannuksista), 'kun otetaan huomioon kilpailun ja kaupan kehitys ennen kuin PMI perustettiin tammikuussa 1989, vuosina 1982—1985 PMU:n toimintojen saattamiseksi atk:lle myönnetyt tuet eivät ole aiheuttaneet yhteisen edun vastaisia häiriöitä markkinoilla ottaen huomioon näiden tukien suorat ja välilliset vaikutukset alan kehitykseen, alan kaikki taloudelliset osatekijät ja hevosjalostus mukaan lukien' (VIII osan 1 kohta).

24 Vapauttaminen säännöstä, jonka mukaan [ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua], on komission mukaan samoista edellä mainituista syistä tukea, joka myös soveltuu yhteismarkkinoille tammikuuhun 1989 asti. Vuodesta 1989 lähtien kyseisen tuen haitalliset vaikutukset kilpailulle kompensoituivat kokonaan sillä, että valtionkassaan oli annettava pysyvä vakuus (VII osan 2 kohta).

25 Tuesta, joka perustuu vapauttamiseen velvollisuudesta osallistua rakentamiseen, komissio toteaa, että samalla tavalla kuin tukeen, joka perustuu vapauttamiseen säännöstä, jonka mukaan [ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua], myös tästä velvollisuudesta vapauttamiseen voidaan soveltaa 92 artiklan 3 kohdan c alakohdassa määrättyä poikkeusta vuoteen 1989 asti, mistä lähtien sen on kuitenkin katsottava olevan yhteismarkkinoille soveltumaton (VII osan 3 kohta).

26 Tämän viimeksi mainitun tuen palauttamisesta vuodesta 1989 alkaen komissio kuitenkin toteaa, että joskin on syytä 'olla vaatimatta palautusta kyseisestä ajankohdasta lähtien, kun otetaan huomioon Ranskan viranomaisten kanta, jonka mukaan osallistumista ei voitu IV osan 7 kohdassa mainitun Conseil d'État'n tuomion takia edellyttää' (ks. edellä 21 kohta), tätä käsitystä ei voida 'hyväksyä siitä ajankohdasta lähtien, jolloin Ranskan viranomaisille ilmoitettiin menettelyn aloittamisesta, mikä tapahtui 11.1.1991'. Lisäksi komissio toteaa, ettei se voi itse arvioida palautettavan tuen määrää, ja vaatii Ranskan viranomaisia määrittelemään sen itse ja ilmoittamaan määrän komissiolle (VIII osa).

27 Muista neljästä toimenpiteestä komissio toteaa, että perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisen edellytykset eivät täyty.

28 Lunastamattomista voitoista komissio toteaa, että koska näitä määriä on aina pidetty tavanomaisina varoina, ne [kuuluvat muihin kuin] julkisiin maksuihin. Näiden voittojen käyttämistä muun muassa [sosiaalimenojen] sekä valvonnan ja kasvattamiseen rohkaisemisen ja kilpailuihin ja vedonlyönteihin liittyvien investointien rahoittamiseen ei siten voida pitää valtiontukena, koska valtion varojen käyttämistä koskeva edellytys ei täyty (IV osa ja V osan 1 kohta).

29 Julkisten maksujen osuuden muuttamisesta (ks. edellä 16 kohta) komissio toteaa, että hevoskilpailuihin sovellettavat verojärjestelmät kuuluvat jäsenvaltioiden toimivaltaan ja että asetettujen veroprosenttien korotukset tai laskemiset eivät ole valtiontukia, jos niitä sovelletaan samalla tavalla kaikkiin kyseessä oleviin yrityksiin. Valtiontuesta voi olla kyse ainostaan, jos veroprosenttia huomattavasti laskemalla vahvistetaan monopoliasemassa olevan yrityksen taloudellista tilannetta. Näin ei ole tässä tilanteessa, koska vedonlyönnistä perittävää julkista maksua alennettiin [vuonna 1984] vähän (noin 1,6 prosenttia), minkä jälkeen maksu pysyi ennallaan, eikä sillä siten pyritty rahoittamaan [yksittäistä] toimintaa. Ranskan viranomaisten toiminnan tarkoituksena oli komission mukaan kasvattaa muita kuin julkisia maksuja saavien tahojen varallisuutta pysyvästi. Kun otetaan huomioon edunsaajien tilanteen erityislaatuisuus, kyseinen toimenpide ei ollut valtiontuki vaan 'järjestelmän luonteen ja rakenteen takia perusteltavissa oleva veromukautus' (IV osa ja V osan 3 kohta).

30 Yhtiöverosta vapauttamisesta komissio toteaa, että koska tätä veroa 'ei voitu kantaa [TEY] PMU:lta sen [oikeudellisen perustan] takia', tällaista vapauttamista 'on pidettävä yleisen verojärjestelmän normaalin soveltamisen seurauksena' (V osan 4 kohta).

31 Budjettiministeriön 24.4.1980 ja 19.2.1982 tekemillä päätöksillä PMU:lle annettiin maksuaikaa julkisten maksujen tilittämistä varten, minkä takia sen likviditeetti parani lähes kahden kuukauden jaksoksi. Näistä päätöksistä komissio toteaa, että koska etujen vuoksi muiden kuin julkisten maksujen osuus kasvoi jatkuvasti vuodesta 1981 lukien, kyse ei ole siitä, että 'viranomaiset luopuisivat väliaikaisesti tuloista, eikä [yksittäistapausta koskevasta] toimenpiteestä', joten kyseisiä etuja on arvioitava samalla tavalla kuin edellä mainittua, maksujen osuutta koskevaa toimenpidettä (ks. edellä 29 kohta) (IV osa ja V osan 5 kohta)."

3 Tässä tilanteessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa nostettiin kanne riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi siltä osin kuin komissio on siinä päättänyt,

1) että seuraaviin toimenpiteisiin ei sovelleta EY:n perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohtaa (josta on muutettuna tullut EY 87 artiklan 1 kohta):

a) likviditeettitilanteen helpottaminen siten, että PMU voi lykätä tiettyjen vedonlyöntimaksujen tilittämistä valtiolle;

b) vapauttaminen yhtiöverosta;

c) vapauttaminen tuloverosta;

d) luopuminen vaatimasta 180 miljoonan FRF:n suuruista määrää vedonlyöntimaksuja vuonna 1986;

e) PMU:n oikeuttaminen pitämään lunastamatta jääneet voitot;

f) 1.1.1989 alkaen vapautus säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua;

2) että seuraavat toimenpiteet soveltuvat yhteismarkkinoille perustamissopimuksen 92 artiklan mukaan:

a) vedonlyöjien voittojen pyöristäminen vuosina 1982—1985 kymmenesosan tarkkuudella alaspäin, mikä vastaa 315 miljoonaa FRF:a;

b) 1.1.1989 edeltävältä ajalta vapautus säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua;

c) 1.1.1989 edeltävältä ajalta vapauttaminen työnantajien velvollisuudesta osallistua rakentamiseen; ja

3) a) että 11.1.1991 edeltävältä ajalta ei ole tarpeen palauttaa tukea, joka PMU:lle on myönnetty siten, että se on vapautettu työnantajien velvollisuudesta osallistua rakentamiseen;

b) että komissiolla ei ole velvollisuutta itse määritellä sen tuen määrää, joka perustuu vapauttamiseen työnantajien velvollisuudesta osallistua raken-

tamiseen; tämän määrän komissio määräsi palautettavaksi 11.1.1991 jälkeisen ajan osalta.

Valituksenalainen tuomio

4 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo valituksenalaisessa tuomiossa, että toimenpiteen luokittelulla valtiontueksi, mikä perustamissopimuksen mukaan kuuluu sekä komission että kansallisen tuomioistuimen tehtäviin, ei pääsääntöisesti voida perustella sitä, että komissiolla katsottaisiin olevan laaja harkintavalta, jos ei ole kyse erityisistä, varsinkin kyseisen valtion toimenpiteen monimutkaisuudesta johtuvista olosuhteista. Se muistuttaa, että joskin on niin, että verotus ja verojärjestelmien täytäntöönpano kuuluvat kansallisten viranomaisten toimivaltaan, on kuitenkin niin, että tällaisen toimivallan käyttö saattaa toisinaan olla ristiriidassa perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan kanssa. (51—54 kohta)

5 Näiden päätelmien valossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii ensin komission sen ratkaisemiseksi soveltamat kolme arviointiperustetta, kuuluuko maksujen osuuksien muuttaminen vuosina 1985 ja 1986 perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan (55—66 kohta). Riidanalaisen päätöksen mukaan on nimittäin niin, että kyseessä olevalla toimenpiteellä maksuja alennettiin vain vähän (noin 1,6 prosenttia), millä ei vahvistettu jonkin monopoliasemassa olevan yrityksen taloudellista tilannetta, että toimenpide oli luonteeltaan pysyvä ja että toimenpiteellä ei pyritty rahoittamaan yksittäistä toimintaa vaan "kasvattamaan muita kuin julkisia maksuja saavien varallisuutta" (ks. 51 kohta).

6 Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että mainituilla kolmella arviointiperusteella, sellaisina kuin niitä on tässä asiassa sovellettu, ei voida perustella komission päätelmää, jonka mukaan maksun alentaminen ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuki vaan kyseisen

järjestelmän luonteen ja rakenteen takia perusteltavissa olevana veromukautuksena tehty uudistus (62 kohta).

7 Toiseksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa PMU:n likviditeettitilanteen helpottamisesta siten, että se on voinut tilittää tietyt vedonlyöntimaksut myöhemmin, että tämä toimenpide ei jää perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle pelkästään sillä perusteella, että se kuuluu erityiseen, ainoastaan kyseistä alaa koskevaan järjestelmään eikä yleisestä verojärjestelmästä säädettyyn poikkeusjärjestelmään (74—77 kohta).

8 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että pysyvä tai väliaikainen valtion toimenpide, jonka vaikutuksena on antaa taloudellisia etuja jollekin yritykselle ja parantaa sen taloudellista tilannetta, kuuluu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun valtiontuen käsitteen alaan, joten erottelua sen mukaan, onko maksun tilittämistä koskeviin yksityiskohtaisiin sääntöihin tehty muutos pysyvä vai väliaikainen, ei voida pitää riittävänä perusteena sille, että tässä asiassa ei voitaisi soveltaa perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohtaa (78 kohta).

9 Väitteestä, jonka mukaan julkisten maksujen tilittämistä valtionkassaan koskevan järjestelmän muuttaminen ei ole ollut yksittäistapausta koskeva poikkeustoimenpide vaan verojärjestelmän yleisluonteinen muutos, joka hyödyttää koko hevoskilpailualaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että toisin kuin komissio väittää, riidanalaisessa päätöksessä ei ole mitään tällaista mainintaa ja että päätöksen mukaan budjettiministeriö on myöntänyt ainostaan PMU:lle oikeuden lykätä valtionkassalle kuuluvien maksujen tilittämistä. Sitä, että Ranskassa totalisaattoripelin järjestäminen voi yleisesti hyödyttää paitsi PMU:n jäseniä, välillisesti myös muita kuin jäsenyhtiöitä, ei voida ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan pitää arvion kannalta ratkaisevana seikkana. (79 kohta)

10 Komission väite, jonka mukaan kyseessä oleva valtion toimenpide liittyy hevoskilpailualan erityisen raskaaseen verotukseen, joka on selvästi korkeampi kuin muiden alojen verotus, esitetään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan ensimmäistä kertaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa eikä sitä näytetä riittävällä tavalla toteen, joten pelkästään tämän väitteen perusteella ei sen mukaan ole osoitettu sitä, että komission käsitys olisi perusteltu (81 kohta).

11 Kolmanneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa lunastamattomien voittojen antamisesta PMU:n käyttöön, että kyseisiä varoja ei voida pitää kilpailuja järjestäville yhtiöille ja PMU:lle kuuluvina tavanomaisina varoina vaan valtion varoina, joiden mahdollinen kuuluminen valtion tulo- ja menoarvioon riippuu tiettyjen lainsäätäjän määrittelemien edellytysten täyttymisestä (105—108 kohta). Vastaavasti voidaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan päätellä Ranskan lainsäätäjän päätöksestä, jolla se laajensi lunastamattomien voittojen käyttömahdollisuuksia muihin kilpailuja järjestävien yhtiöiden sosiaalisluonteisiin toimintoihin (109 ja 110 kohta).

12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee tästä, että komission päätelmä, jonka mukaan kyseinen toimenpide ei ole valtiontuki, vaikka sillä on tarkoitus rahoittaa kilpailuja järjestävien yhtiöiden totalisaattoripelien järjestämiseen liittyviä sosiaalimenoja, koska toimenpiteellä ei siirretä valtion varoja, perustuu virheellisille oletuksille (111 kohta).

13 Neljänneksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa 1.1.1989 jälkeisen ajanjakson osalta, että vastineena siitä, että kilpailuja järjestävät yhtiöt vapautettiin 1.8.1969 säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua, niiden oli asiakirja-aineiston mukaan annettava valtionkassaan pysyvä vakuus vuodesta 1969 eikä vuodesta 1989 lähtien, kuten komissio on todennut suullisessa käsittelyssä, ja että tältä osin päätös on siis ilmeisen virheellinen (118 ja 119 kohta).

14 Koska komissio ei ole tutkinut yksityiskohtaisesti sitä, onko pysyvän vakuuden vaikutuksena ennen vuotta 1989 kompensoida likviditeettiedut, jotka aiheutuvat vapauttamisesta säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että se ei voi ratkaista sitä, onko tältä osin kyseessä valtiontuki. Koska komissio on joka tapauksessa arvioinut kyseessä olevaa toimenpidettä virheellisesti, on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan syytä hyväksyä kantajan vaatimukset ja kumota tämä osa riidanalaisesta päätöksestä. (120—122 kohta)

15 Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tarkastelee velvollisuutta periä takaisin tuki, joka ei sovellu yhteismarkkinoille, ja tutkii, voiko komissio silloin, kun se tekee päätöksen, jolla se velvoittaa kyseessä olevan jäsenvaltion perimään takaisin tuet, rajoittaa tämän päätöksen ajallisia vaikutuksia sillä perusteella, että kansallisen tuomioistuimen antaman tuomion perusteella tuensaajalle on kyseessä olevan jäsenvaltion mukaan syntynyt perusteltu luottamus tuen laillisuuteen (180 kohta).

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin muistuttaa asiaa koskevasta oikeuskäytännöstä ja toteaa, että ei ole kyseessä olevan jäsenvaltion vaan tukea saaneen yrityksen asiana lainvastaisen tuen palauttamista vastustaakseen vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden takia sille on voinut syntyä perusteltu luottamus, ja tämä vetoaminen on mahdollista sekä valtion viranomaisissa että kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa menettelyissä (179—184 kohta). Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee, että riidanalaisella päätöksellä rikotaan EY:n perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohtaa (josta on tullut EY 88 artiklan 2 kohta) siltä osin kuin sillä rajoitetaan ajallisesti Ranskan viranomaisten velvollisuutta vaatia palautettavaksi tuki siten, että velvollisuus ei alkanut vuodesta 1989, josta alkaen tuen on todettu olevan soveltumaton yhteismarkkinoille, vaan 11.1.1991, jolloin menettely aloitettiin (185 kohta).

17 Näillä perusteilla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kumoaa riidanalaisen päätöksen siltä osin kuin siinä todetaan,

— että perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina valtiontukina ei ole pidettävä PMU:lle annettuja etuja, jotka perustuvat

a) maksujen osuuksien muuttamiseen vuosina 1985 ja 1986,

b) PMU:n likviditeettitilanteen helpottamiseen siten, että se voi tilittää myöhemmin joitakin vedonlyöntimaksuja,

c) lunastamattomien voittojen antamiseen PMU:n käyttöön ja

d) 1.1.1989 jälkeisen ajan osalta vapauttamiseen säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua,

— ja että Ranskan viranomaisilla ei ole vuodesta 1989 vaan 11.1.1991 alkaen velvollisuus vaatia sen tuen palauttamista, joka perustuu PMU:n vapauttamiseen velvollisuudesta osallistua rakentamiseen.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää kanteen muilta osin ja velvoittaa osapuolet vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Valitus

19 Valituksensa tueksi Ranskan tasavalta vetoaa kahteen valitusperusteeseen, jotka koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen perustamissopimuksen 92 artiklan 1 ja 2 kohtaa sekä 93 artiklan 2 kohtaa soveltaessaan tekemiä oikeudellisia virheitä.

Ensimmäinen valitusperuste

20 Ensimmäisellä, neliosaisella valitusperusteella valittaja riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion siltä osin kuin sillä kumotaan riidanalainen päätös sillä perusteella, että päätöksessä jätettiin perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalan ulkopuolelle toimenpiteet, jotka koskivat ensinnäkin vuosina 1985 ja 1986 tehtyjä vedonlyöntimaksujen osuuksien muutoksia, toiseksi PMU:n likviditeettitilanteen helpottamista siten, että sille oli annettu lupa tilittää jotkut näistä maksuista normaalia myöhemmin, kolmanneksi sitä, että PMU:n käyttöön annettiin vedonlyöjien lunastamatta jättämät voitot, ja lopuksi PMU:n vapauttamista säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua.

21 Tämän valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt useita oikeudellisia virheitä katsoessaan, että komission soveltamat kolme arviointiperustetta, joiden perusteella PMU:n hyväksi tapahtunut julkisten maksujen alentaminen ei komission mukaan ollut valtiontukea, eivät olleet asianmukaisia sellaisen päätelmän tekemiseksi, että kyse ei ole perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitetusta tuesta.

22 Valittaja väittää ensinnäkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin rikkoo tällaisen päätelmän tehdessään EY:n perustamissopimuksen 190 artiklaa (josta on tullut EY 253 artikla), koska se ei perustele riittävästi joitakin päättelynsä vaiheita, minkä lisäksi se ei ota huomioon joitakin ratkaisevia seikkoja, joihin vetosivat sekä komissio riidanalaisessa päätöksessään ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esittämissään kirjelmissä että valittaja itse väliintulokirjelmässään, vaan perustaa osan päättelystään virheellisille olettamille.

23 Tältä osin on aluksi todettava, että valittajan väitteet koskevat sitä, minkäluonteista ja miten laajaa valvontaa yhteisöjen tuomioistuimet voivat harjoittaa, kun komissio on harkintavaltaansa käyttäen luokitellut kansallisten viranomaisten toimenpiteen valtiontueksi.

24 Valittajan mukaan valtiontukien valvonnan erityinen luonne tarkoittaa, että jos yhteisöjen tuomioistuimia pyydetään arvioimaan kyseessä olevan asian tosiseikkoja oikeussäännön valossa, se voi tutkia ainoastaan, että asiassa ei ole tehty ilmeistä arviointivirhettä. Tällainen valvonta ei voi koskea ainoastaan erityisiä olosuhteita, joiden olemassaoloa on sitä paitsi usein vaikea todeta. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siis määritellyt virheellisesti harjoittamansa valvonnan luonteen, kun se on todennut, että sen valvonnan ei pidä rajoittua siihen, onko tuen olemassaolon osalta tehty ilmeistä arviointivirhettä, ellei ole kyse erityisistä olosuhteista, jotka liittyvät varsinkin kyseessä olevan valtion toimenpiteen monimutkaiseen luonteeseen.

25 Tältä osin on riittävää todeta, että perustamissopimuksessa määritellyn valtiontuen käsite on oikeudellinen ja sitä on arvioitava objektiivisten seikkojen perusteella. Tämän takia yhteisöjen tuomioistuinten on lähtökohtaisesti valvottava kokonaisvaltaisesti sitä, kuuluuko jokin toimenpide perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan, ottaen huomioon niiden käsiteltävänä olevaan asiaan liittyvät konkreettiset seikat samoin kuin se, onko komission arvio tekninen tai monimutkainen. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei siis ole

tehnyt oikeudellista virhettä siltä osin kuin on kyse sen valvonnan ulottuvuudesta, jota se on harjoittanut komission arvioiden osalta.

26 Toiseksi valittaja väittää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tässä asiassa harjoittaman valvonnan osalta, että se arvioi virheellisesti komission sen tueksi esittämiä väitteitä, että julkisten maksujen alentaminen ei kuulu 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin jättää virheellisesti tutkimatta, olivatko komission tätä varten käyttämät arviointiperusteet komission toteamalla tavalla kyseessä olevan sellaisen erityisen järjestelmän luonteen ja rakenteen takia perusteltuja, jonka olemassaolon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on sitä paitsi todennut. Tämän takia ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tekee valittajan mukaan asian ratkaisun kannalta merkityksellisen oikeudellisen virheen.

27 Valittaja väittää, että kun on kyse järjestelmistä, joita voidaan soveltaa kaikkiin talouden toimijoihin, on olennaista tarkastella tiettyjen toimenpiteiden yhteensopivuutta perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan kanssa ottaen huomioon sen järjestelmän luonne ja rakenne, johon toimenpiteet kuuluvat, kun on erotettava menetelmät, jotka saattavat olla valtiontukia, menetelmistä, jotka eivät kuulu tämän määräyksen soveltamisalaan sen takia, että ne voidaan perustella juuri järjestelmän luonteella ja rakenteella. Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on siis pohdittava, onko tässä kyseessä tällainen perustelu, ennen kuin se luokittelee kyseessä olevan toimenpiteen valtiontueksi.

28 Tältä osin on todettava, että valituksenalaisen tuomion 76 kohdasta ilmenee selvästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin paitsi tiesi hevoskilpailujen vedonlyönteihin Ranskassa sovellettavan verojärjestelmän erityispiirteet myös otti ne huomioon.

29 Valittaja on lisäksi arvioinut virheellisesti riidanalaista päätöstä. Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 25 ja 26 kohdassa, riidanalaisessa päätöksessä ei todettu itsestäänselvyytenä ja epämääräisin sanakääntein, että hevoskilpailujen vedonlyöntiin Ranskassa sovellettu veroluonteisten maksujen järjestelmä on erityislaatuinen, siinä tarkoituksessa, että valtiontueksi ei luokiteltaisi valtionkassan tulojen vähentymistä. Päinvastoin komissio on soveltanut kolmea tulkintaperustetta, joiden perusteella se on esittänyt tämän tuomion 5 kohdassa mainitut kolme väitettä, ja päätellyt sitten, että tämä vähentyminen ei ole valtiontukea vaan 'järjestelmän luonteen ja rakenteen takia perusteltavissa oleva veromukautus'. Tämän takia on pidettävä perusteettomana väitettä, jonka mukaan järjestelmän luonnetta ja rakennetta koskeva arviointiperuste olisi itsenäinen suhteessa kolmeen muuhun arviointiperusteeseen tai jonka mukaan tämä arviointiperuste olisi komission arvion oikeudellinen perusta.

30 Tästä seuraa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole jättänyt huomiotta tai kieltäytynyt ottamasta huomioon arviointiperustetta, joka koskee järjestelmän luonnetta ja rakennetta, kun se tutkii, onko komissio asian tosiseikat huomioon ottaen perustellusti katsonut, että julkisten maksujen alentaminen ei kuulu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

31 Kolmanneksi Ranskan hallitus väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt tosiseikaston oikeudellisessa luonnehdinnassa virheen, kun se katsoo implisiittisesti, että komissio ei voinut päätellä siitä, että kyse ei ole yksittäisen toiminnan rahoittamisesta, ja julkisten maksujen pienestä muuttumisesta, että julkisten maksujen alentaminen 1,6 prosenttia kilpailujen järjestämisen hyväksi oli järjestelmän luonteen ja rakenteen mukaista ja että kyseessä ei ole 92 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu tuki.

32 Tältä osin on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa joka tapauksessa valituksenalaisen tuomion 57—59 kohdassa, että julkisten maksujen muuttamisella pyrittiin rahoittamaan yksittäistä toimintaa ja että tämä maksujen

alentaminen ei ollut vähäinen, joskin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kyseenalaistaa näiden komission soveltaman kahden arviointiperusteen pätevyyden.

33 Tässä tilanteessa yhteisöjen tuomioistuimen ei ole tarpeen tutkia, katsooko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin virheellisesti, että komissio ei voi pätevästi käyttää näitä arviointiperusteita harkitessaan, onko kyseessä oleva verotuksellinen toimenpide valtiontuki.

34 Valittaja esittää väitteitä tämän tuomion 32 kohdassa mainituista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen toteamuksista, mutta näillä väitteillä riitautetaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tosiasiakysymyksistä tekemä arviointi. Tätä arviointia ei kuitenkaan voida kyseenalaistaa valituksessa. Tästä seuraa, että kyseessä olevat väitteet on jätettävä tutkimatta.

35 Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan viimeisen väitteen mukaan valituksenalaisen tuomion perustelut ovat ristiriitaiset. Tältä osin valittaja viittaa erityisesti tuomion 154 kohtaan, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa "riidanalaisesta päätöksestä ilmenevän, että ennen kuin PMI perustettiin tammikuussa 1989, Ranskan ja muiden jäsenvaltioiden välillä ei ollut tällä alalla kauppaa, mikä tarkoittaa, että ennen tätä ajankohtaa PMU:n ja muiden yhteisön vedonlyöntialalla toimivien talouden toimijoiden välillä ei edes ollut kilpailua".

36 Valittajan mukaan perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan sanamuodostakin ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen olisi tällä perusteella pitänyt todeta, ettei mikään PMU:n hyväksi ennen vuotta 1989 toteutettu toimenpide voi olla tässä määräyksessä tarkoitettua valtiontukea eikä varsinkaan julkisten maksujen tarkistaminen vuodesta 1985 ainakaan niiden vaikutusten osalta, joita sillä oli vuoden 1988 loppuun mennessä.

37 Tätä väitettä ei voida hyväksyä. Valituksenalaisen tuomion 51—62 kohdasta nimittäin ilmenee, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin tutkii ainoastaan, riittävätkö riidanalaisessa päätöksessä mainitut kolme arviointiperustetta, jotka

koskevat julkisten maksujen muuttamista, sen perustelemiseksi, että tämä muutos on järjestelmän luonteen ja rakenteen takia perusteltavissa olevana veromukautuksena tehty uudistus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei sitä vastoin anna ratkaisua muista perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamista koskevista arviointiperusteista eikä varsinkaan siitä, vaikuttiko tämä julkisten maksujen tarkistaminen kilpailuun yhteisön vedonlyöntimarkkinoilla. Valituksenalaisen tuomion 62 kohdassa esitetyn päätelmän ja sen 154 kohdassa esitettyjen perustelujen välillä ei siis ole ristiriitaa.

38 Nämä perusteet koskevat myös muita ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tutkimia valtion toimenpiteitä.

39 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

40 Ensimmäisen valitusperusteen toisessa osassa valittaja arvostelee valituksenalaista tuomiota, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että komissio on soveltanut virheellisesti perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohtaa, kun se on katsonut, että valtiontukena ei ole pidettävä PMU:n likviditeettitilanteen helpottamista siten, että se on voinut tilittää tietyt vedonlyöntimaksut myöhemmin.

41 Tältä osin on todettava ensinnäkin, että valittaja toistaa osittain valitusperusteen ensimmäisessä osassa esittämänsä väitteet, jotka koskevat tuomioistuinvalvonnan ulottuvuutta ja sitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valittajan mukaan ota huomioon hevoskilpailujen vedonlyönteihin Ranskassa sovellettavan, maksuja koskevan järjestelmän erityistä luonnetta ja rakennetta. Tämän tuomion 23—30 kohdassa esitetyillä perusteilla nämä väitteet on hylättävä.

42 Seuraavaksi Ranskan tasavalta arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta siitä, että se toteaa valituksenalaisen tuomion 79 kohdassa, että riidanalaisessa päätöksessä ei ole perustetta, jonka voitaisiin katsoa osoittavan, että vedonlyöntimaksujen maksamista valtionkassaan koskevan järjestelmän muuttaminen ei ole yksittäistapausta koskeva poikkeustoimenpide vaan verojärjestelmän yleisluonteinen muutos, joka hyödyttää koko hevoskilpailualaa eikä ainoastaan PMU:ta.

43 Lopuksi valittaja väittää, että toisin kuin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa valituksenalaisen tuomion 81 kohdassa, komissio on maininnut riidanalaisessa päätöksessään seikat, jotka osoittavat, että kyseessä oleva valtion toimenpide liittyy hevoskilpailualan erityisen raskaaseen verotukseen, joka on selvästi korkeampi kuin muiden alojen verotus.

44 Tältä osin on riittävää todeta, kuten julkisasiamies on tehnyt ratkaisuehdotuksensa 37 ja 39 kohdassa, että nämä väitteet koskevat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suorittamaa tosiasiakysymysten arviointia, jota ei voida kyseenalaistaa valituksessa yhteisöjen tuomioistuimeen. Ensimmäisen valitusperusteen toinen osa on siis hylättävä.

45 Ensimmäisen valitusperusteen kolmannessa osassa valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan valituksenalaisen tuomion 111 kohdassa, että komission päätelmä, jonka mukaan vedonlyöjien lunastamatta jättämien voittojen antaminen PMU:n käyttöön ei ollut valtiontukea, vaikka tarkoituksena oli kilpailuja järjestävien yhtiöiden sosiaalimenojen rahoittaminen, sillä perusteella, että näin ei siirretty valtion varoja, perustuu virheellisiin oletuksiin ja on siis hylättävä.

46 Valittajan mukaan valituksenalainen tuomio on tältä osin kumottava, koska PMU:lla vedonlyöjien voittojen ja julkisten maksujen maksamisen jälkeen olevat varat ovat sen tavanomaisia varoja, kun otetaan huomioon kyseessä olevan järjestelmän luonne ja rakenne. Varat eivät muutu valtion varoiksi pelkästään sillä perusteella, että julkinen valta rajoittaa tiettynä ajankohtana tietyiltä osin näiden varojen käytön erityisiin kohteisiin.

47 Tältä osin on muistettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perustelee valituksenalaisen tuomion 105—108 kohdassa arviotaan, jonka mukaan tämä kansallinen toimenpide on valtiontukea. Kuten julkisasiamies toteaa ratkaisuehdotuksensa 42 kohdassa, tämän arvion lainmukaisuutta ei voida mitenkään arvostella.

48 Valituksenalaisen tuomion edellä mainituista kohdista ilmenee, että kyseessä olevan toimenpiteen vaikutuksena on, että kilpailuja järjestävät yhtiöt voivat rahoittaa joitakin PMU:n sosiaalimenoja, ja että toimivaltaiset Ranskan viranomaiset valvovat lunastamattomien voittojen määrää. Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päättelee valituksenalaisen tuomion 109 kohdassa, että koska kansallisella lainsäädännöllä laajennetaan lunastamattomien voittojen käyttömahdollisuuksia muihin kuin alun perin säädettyihin kilpailuja järjestävien yhtiöiden toimintoihin, Ranskan lainsäätäjä on tosiasiallisesti luopunut varoista, jotka muuten olisi pitänyt lähtökohtaisesti tilittää valtion tulo- ja menoarvioon.

49 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lisää 110 kohdassa, että siltä osin kuin näitä varoja on käytetty "muun muassa sosiaalimenojen rahoittamiseen", kuten riidanalaisessa päätöksessä todetaan, varoilla on vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vähennetty yrityksen vastattavaksi tavallisesti kuuluvia sosiaalikustannuksia, joten niitä on pidettävä yritykselle myönnettynä tukena.

50 Tältä osin valittajan mainitsemassa asiassa T-358/94, Air France vastaan komissio, 12.12.1996 annetun tuomion (Kok. 1996, s. II-2109) 67 kohdassa vahvistetaan erittäin selvästi, että perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohta koskee kaikkia rahoituskeinoja, joita julkinen sektori voi tosiasiallisesti käyttää tukeakseen yrityksiä, ilman että sillä seikalla olisi merkitystä, ovatko nämä varat pysyvästi julkisen sektorin varoja. Vaikka määrät, jotka perustuvat toimenpiteeseen, jolla PMU:n käyttöön annettiin lunastamattomia voittoja, eivät ole pysyvästi valtionkassan omistuksessa, ne voidaan luokitella valtion varoiksi jo sillä perusteella, että ne ovat jatkuvasti valtion valvonnassa ja siis toimivaltaisten kansallisten viranomaisten käytettävissä, joten toimenpide kuuluu perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

51 Ensimmäisen valitusperusteen kolmas osa on siis hylättävä.

52 Ensimmäisen valitusperusteen neljäs osa koskee valituksenalaisen tuomion 118—122 kohtaa, joissa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa komission tehneen tosiseikkoja koskevan virheen siltä osin kuin on kyse vapauttamisesta säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua, koska komissio katsoi, että likviditeettiedut, joiden syynä oli tämä määräaika, kompensoiva valtionkassaan annettu pysyvä vakuus otettiin käyttöön vasta vuodesta 1989 alkaen, vaikka näin tapahtui jo vuonna 1969.

53 Valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkää komission käsityksen, joka koski 1.1.1989 jälkeistä aikaa, ennen kaikkea tätä päivää edeltävää ajanjaksoa koskevilla seikoilla. Valittaja lisää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi yksistään näiden seikkojen perusteella päätellä, että komission arvio, joka koski koko kyseessä olevan päivämäärän jälkeistä ajanjaksoa, on virheellinen. Tältä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion päättelyt ovat virheelliset, minkä lisäksi tuomio on joka tapauksessa puutteellisesti perusteltu.

54 Näitä väitteitä ei voida hyväksyä, koska ne perustuvat valituksenalaisen tuomion virheelliseen analysointiin. Toisin kuin valittaja väittää, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei totea, että vapautus säännöstä, jonka mukaan ostoihin sisältyvä arvonlisävero saadaan vähentää kuukauden määräajan kuluttua, on valtiontukea 1.1.1989 jälkeisen ajanjakson osalta, vaan se ainoastaan toteaa, että se ei voi ratkaista, onko kyseessä valtiontuki, kun otetaan huomioon ilmeiset tosiseikkoja koskevat virheet, joihin koko komission tätä koskeva argumentaatio perustui. Yhteisöjen tuomioistuin ei voi valituksen yhteydessä valvoa tällaista, asian aineellista puolta koskevaa arviota. Ensimmäisen valitusperusteen viimeinen osa on siis jätettävä tutkimatta.

Toinen valitusperuste

55 Toisessa valitusperusteessaan valittaja väittää, että valituksenalaisessa tuomiossa on oikeudellinen virhe, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa sen 185 kohdassa, että riidanalaisella päätöksellä rikotaan perustamissopimuksen 93 artiklan 2 kohtaa sen takia, että sillä rajoitetaan ajallisesti Ranskan viranomaisten velvollisuutta vaatia palautettavaksi tuki, joka perustuu PMU:n vapauttamiseen velvollisuudesta osallistua rakentamiseen, siten, että tuen palauttamista koskeva velvollisuus alkoi 11.1.1991, jolloin menettely Ranskan tasavaltaa vastaan aloitettiin, vaikka valtiontuen palauttamista olisi pitänyt vaatia vuodesta 1989, josta alkaen sen on todettu olevan soveltumaton yhteismarkkinoille.

56 Tältä osin on muistettava komission todenneen riidanalaisessa päätöksessä, että PMU:n vapauttaminen velvollisuudesta osallistua rakentamiseen on vuodesta 1989 alkaen ristiriidassa perustamissopimuksen kanssa; kuitenkin komissio katsoi, että PMU:n piti palauttaa vastaavat määrät vasta siitä lähtien, kun menettely aloitettiin tammikuussa 1991, koska tuensaajalle oli syntynyt perusteltu luottamus tämän vapauttamisen laillisuuteen Conseil d'État'n (Ranska) tuomion perusteella, jonka mukaan kilpailuja järjestävien yhtiöiden toiminta liittyy maatalouteen, minkä takia ne voidaan vapauttaa osallistumisesta rakentamiseen.

57 Valituksenalaisen tuomion 184 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin puolestaan katsoo, että komissio ei voinut ottaa itse huomioon jäsenvaltion mainitsemaa tuensaajan perusteltua luottamusta ja tällä perusteella luopua vaatimasta sellaisen tuen takaisinmaksamista, joka ei komission mukaan sovellu yhteismarkkinoille.

58 Valittajan mukaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio on tältä osin oikeudellisesti virheellinen. Valittaja arvostelee ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta tarkemmin sanoen siitä, että sen mukaan komissio ei olisi saanut tutkia jäsenvaltion väitettä, jonka mukaan riidanalaisen tuen saaja saattoi vedota tuen laillisuutta koskevaan perusteltuun luottamukseen. Valittaja lisää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kanta tekee menettelystä ylettömän raskaan, koska tämän kannan mukaan ei ole mahdollista tutkia jo komission suorittamassa valvontavaiheessa olennaista väitettä, joka koskee välittömästi tuen takaisinmaksamista.

59 Ei ole tarpeen tutkia, toteaako ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin perustellusti valituksenalaisen tuomion 183 kohdassa, että ei ole kyseessä olevan jäsenvaltion vaan tukea saaneen yrityksen asiana lainvastaisen tuen palauttamista vastustaakseen vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden takia sille on voinut syntyä perusteltu luottamus, minkä lisäksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että tämä vetoaminen on mahdollista sekä valtion viranomaisissa että kansallisissa tuomioistuimissa vireillä olevissa menettelyissä, sillä tässä asiassa on riittävää todeta, kuten ensimmäisen oikeusasteen kantaja totesi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, että riidanalainen päätös oli joka tapauksessa riittämättömästi perusteltu siltä osin kuin siinä luovutaan vaatimasta sellaisen tuen osan takaisinmaksamista, josta on todettu, että se ei sovellu yhteismarkkinoille.

60 Tässä päätöksessä komissio on tyytynyt mainitsemaan Conseil d'État'n tuomion olemassaolosta ilmaisematta mitenkään, millä perusteilla sen mielestä tässä oli kyse poikkeuksellisista olosuhteista, joiden takia tuensaajalle oli syntynyt perusteltu luottamus siitä huolimatta, että perustamissopimuksen 93 artiklan määräyksiä oli rikottu.

61 Tässä tilanteessa on todettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo perustellusti, että riidanalainen päätös on kumottava siltä osin kuin siinä edellytettiin sellaisen tuen takaisinmaksamista, joka perustuu PMU:n vapauttamiseen velvollisuudesta osallistua rakentamiseen, siten, että takaisinmaksuvelvollisuus alkoi vasta 11.1.1991, jolloin menettely aloitettiin.

62 Toinen valitusperuste on siis hylättävä.

63 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että valitus on hylättävä, koska kumpikaan valittajan valituksensa tueksi esittämistä valitusperusteista ei ole perusteltu.

Oikeudenkäyntikulut

64 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan muutoksenhakumenettelyyn 118 artiklan nojalla, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska Ranskan tasavalta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitus hylätään.**

2) **Ranskan tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Rodríguez Iglesias		Moitinho de Almeida
Edward	Sevón	Schintgen
Kapteyn	Puissochet	Hirsch
Jann	Ragnemalm	Skouris

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä toukokuuta 2000.

R. Grass — kirjaaja

G. C. Rodríguez Iglesias — presidentti